

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Հաստատված է

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի
խորհրդի 2017 թվականի սեպտեմբերի 15-ի թիվ 204-Ն որոշմամբ

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ 4/20

**«ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԿԱՐԳՆ ՈՒ
ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ, ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻ ՎԱՐՄԱՆ, ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ, ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ, ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ԿԱՐԳՆ ՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ»**

ԳԼՈՒԽ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն կանոնակարգով սահմանվում են.

- 1) Ածանցյալ ֆինանսական գործարքների միասնական գրանցամատյանի վարման, այդ թվում՝ ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունների գրանցման, դրանց պահպանման կարգն ու պայմանները,
- 2) Ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունների՝ Առևտրի գրանցամատյան ներկայացման կարգն ու պայմանները,
- 3) Գործարքի կողմերին, ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձանց (հաճախորդների հաշվին կնքված ածանցյալ ֆինանսական գործարքների դեպքում) ածանցյալ ֆինանսական գործարքների միասնական գրանցամատյանից տեղեկությունների տրամադրման կարգն ու պայմանները:

ԳԼՈՒԽ 2. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

2. Սույն կանոնակարգում օգտագործված հասկացություններն ունեն հետևյալ նշանակությունը.

- 1) **«Առևտրի գրանցամատյան»**՝ ածանցյալ ֆինանսական գործարքների և դրանց կողմերի վերաբերյալ տեղեկություններ ներառող ածանցյալ ֆինանսական գործարքների միասնական գրանցամատյան:
- 2) **«Հաշվետու անձ»**՝ ֆիզիկական անձ չհանդիսացող (բացառությամբ անհատ ձեռնարկատերերի) անձինք, որոնք Առևտրի գրանցամատյանում գրանցման

նպատակով ներկայացնում են ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ հաշվետվություններ:

- 3) **«Ամսաթիվ»**՝ օրը, ամիսն ու տարեթիվը (01/01/2025թ.):
- 4) **«Ռեզիդենտ»/«ոչ ռեզիդենտ»**՝ ըստ սույն կանոնակարգի Հավելված 1-ով սահմանված մեթոդաբանության:
- 5) **«Ֆորվարդ գործարք կամ ֆորվարդ»**՝ կարգավորվող շուկայից դուրս կնքվող համաձայնություն ակտիվի (արժույթ, արժեթուղթ կամ այլ ակտիվ) ապագա գնման կամ վաճառքի վերաբերյալ՝ նախապես սահմանված գնով և չստանդարտացված պայմաններով, որի դեպքում կողմերը ստանձնում են գործարքի վերջնահաշվարկի իրականացման պարտավորություն: Կախված ֆորվարդի (ֆորվարդ գործարքի) հիմքում ընկած ակտիվի տեսակից՝ ֆորվարդը (ֆորվարդ գործարքը) համարվում է արժույթային ֆորվարդ, արժեթղթերով ֆորվարդ կամ այլ ակտիվներով ֆորվարդ:
- 6) **«Ֆյուչերս գործարք կամ ֆյուչերս»**՝ կարգավորվող շուկայում կնքվող համաձայնություն ակտիվի (արժույթ, արժեթուղթ կամ այլ ակտիվ) ապագա գնման կամ վաճառքի վերաբերյալ՝ նախապես սահմանված գնով և այլ ստանդարտացված պայմաններով, որի դեպքում կողմերը ստանձնում են գործարքի վերջնահաշվարկի իրականացման պարտավորություն: Կախված ֆյուչերսի (ֆյուչերս գործարքի) հիմքում ընկած ակտիվի տեսակից՝ ֆյուչերսը (ֆյուչերս գործարքը) համարվում է արժույթային ֆյուչերս, արժեթղթերով ֆյուչերս կամ այլ ակտիվներով ֆյուչերս:
- 7) **«Օպցիոն գործարք կամ օպցիոն»**՝ համաձայնություն, որով մի կողմը (օպցիոնի գնորդը) իրավունք է ձեռք բերում վաճառել (գնել) որոշակի բազիսային ակտիվ (արժույթ, արժեթուղթ կամ այլ ակտիվ) պայմանագրում նշված ժամկետում և գնով, իսկ մյուս կողմը (օպցիոնի վաճառող) պարտավորություն է ստանձնում գնել (վաճառել) այդ ակտիվը (արժույթ, արժեթուղթ կամ այլ ակտիվ): Կախված օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվի տեսակից՝ օպցիոնը համարվում է արժույթային օպցիոն, արժեթղթերով օպցիոն կամ այլ ակտիվներով օպցիոն:
- 8) **«Սվոփ գործարք կամ սվոփ»**
ա. Արժույթային սվոփ՝ համաձայնություն, որը նախատեսում է պայմանագրով սահմանված փոխարժեքով (սփոթ փոխարժեք) երկու արժույթների փոխանակում (առք/վաճառք)՝ այդ արժույթները պայմանագրով սահմանված ժամկետում և փոխարժեքով (ֆորվարդ փոխարժեք) հետ փոխանակելու (վաճառք/առք), ինչպես նաև *պայմանագրով նախապես սահմանված* տոկոսագումարներ փոխանակելու պայմանով: Սվոփի այս տեսակի դեպքում կարող են փոխանակվել ֆիքսված տոկոսադրույքը լողացող տոկոսադրույքի հետ, ինչպես նաև 2 տարբեր լողացող տոկոսադրույքները:

բ. Փոխարժեքային սվոփը արժույթային սվոփի պարզ տեսակ է, որը նախատեսում է պայմանագրով սահմանված փոխարժեքով (սփոթ փոխարժեք) երկու արժույթների փոխանակում (առք/վաճառք)՝ այդ արժույթները պայմանագրով սահմանված ժամկետում և փոխարժեքով (ֆորվարդ փոխարժեք) հետ փոխանակելու (վաճառք/առք) պայմանով:

գ. Տոկոսադրույքային սվոփը համաձայնություն է, որը նախատեսում է տոկոսային վճարումների տեսքով դրամական հոսքերի փոխանակում: Տոկոսադրույքային սվոփի պարագայում հիմքում ընկած դրամական միջոցները չեն փոխանակվում, այլ փոխանակվում են միայն այդ դրամական միջոցների նկատմամբ հաշվարկված տոկոսային վճարումները: Սվոփի այս տեսակի դեպքում կարող են փոխանակվել ֆիքսված տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսագումարները լողացող տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսագումարների հետ, ինչպես նաև 2 տարբեր լողացող տոկոսադրույքներով հաշվարկված տոկոսագումարները:

- 9) **«Պետական արժեթղթեր»**՝ Հայաստանի Հանրապետության, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կամ Հայաստանի Հանրապետության տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից թողարկված արժեթղթեր:
- 10) **«Հաշվանց»**՝ վերջնահաշվարկի բնույթ, որի դեպքում ածանցյալ ֆինանսական գործարքի վերջնահաշվարկի օրը կողմերի միջև կատարվող պարտավորությունները պետք է հաշվանցվեն՝ կողմերի միջև փոխանցելով մի գումար՝ առանց մատակարարելու գործարքի հիմքում ընկած ակտիվները,
- 11) **«Զուտացում»**՝ համաձայն «Սնանկության մասին» կամ «Բանկերի, վարկային կազմակերպությունների, ներդրումային ընկերությունների, ներդրումային ֆոնդի կառավարիչների և ապահովագրական ընկերությունների սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների:

3. Սույն կանոնակարգում օգտագործված այլ հասկացություններն ունեն «Արժեթղթերի շուկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում կիրառվող նշանակությունը:

ԳԼՈՒԽ 3. ԱՌԵՎՏՐԻ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻ ՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

4. Առևտրի գրանցամատյանը վարում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը (այսուհետ՝ Կենտրոնական բանկ).

- 1) սույն կանոնակարգով ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ ստացված տեղեկությունները (հաշվետվությունները) պատշաճ ընդունում և գրանցում է Առևտրի գրանցամատյանում,

- 2) սույն կետի 1-ին ենթակետով ստացված տեղեկությունները պահպանում է տվյալ գործարքի վերջնահաշվարկից (այլ պատճառներով գործարքի դադարումից) հետո առնվազն 10 տարի,
- 3) Առևտրի գրանցամատյանի տեղեկությունները տրամադրում է օրենքով և կանոնակարգերով Առևտրի գրանցամատյանի տեղեկությունները ստանալու իրավասություն ունեցող անձանց:

ԳԼՈՒԽ 4. ԱՌԵՎՏՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՏՅԱՆԻՆ ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

5. Հաշվետու անձինք, որոնք կնքում են հաշվանցով և (կամ) զուտացմամբ ածանցյալ ֆինանսական գործարքներ և միաժամանակ նպատակ ունեն օգտվել Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքով սահմանված շահութահարկի հարկման բազայի նվազեցումներից, գրանցման նպատակով Առևտրի գրանցամատյան են ներկայացնում ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները ներառող հաշվետվություն: Ընդ որում՝ տվյալ հաշվետվությունը լրացվում է համաձայն սույն կանոնակարգի 6-րդ գլխի, բացառությամբ սույն կանոնակարգի 8-րդ կետի:

6. Սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունները Առևտրի գրանցամատյան ներկայացնող հաշվետու անձինք են համարվում.

- 1) եթե գործարքի կողմերը միմյանց հայտնի են, և նրանք չեն հանդիսանում ներդրումային ընկերություն, բանկ կամ ապահովագրական ընկերություն, ապա տվյալ գործարքի համար հաշվետու անձ է համարվում գործարքի կողմերից միայն մեկը՝ գործարքի կողմերի նախապես գրավոր համաձայնության հիման վրա:
- 2) եթե ածանցյալ ֆինանսական գործարքը կնքվել է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձի միջնորդությամբ, ապա տվյալ գործարքի համար հաշվետու անձ է համարվում տվյալ ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձը,
- 3) եթե ածանցյալ ֆինանսական գործարքի կողմերից միայն մեկը ապահովագրական ընկերություն, ներդրումային ընկերություն կամ բանկ է, ապա տվյալ գործարքի համար հաշվետու անձ է համարվում համապատասխանաբար տվյալ ապահովագրական ընկերությունը, ներդրումային ընկերությունը կամ բանկը:
- 4) եթե ածանցյալ ֆինանսական գործարքը կնքվել է ապահովագրական ընկերությունների, ներդրումային ընկերությունների և (կամ) բանկերի միջև, ապա տվյալ գործարքի համար հաշվետու անձ են համարվում գործարքի երկու կողմն էլ:

7. Սույն կանոնակարգի 6-րդ կետի 1-ին ենթակետով սահմանված դեպքում սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունները հաշվետու անձի փոխարեն կարող են ներկայացվել երրորդ անձի կողմից:

8. Ներդրումային ծառայություններ չմատուցող բանկերը, ապահովագրական ընկերությունները, ինչպես նաև ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձինք համապատասխանաբար Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2008 թվականի փետրվարի 26-ի թիվ 50-Ն որոշմամբ հաստատված «Բանկերի հաշվետվությունները, դրանց ներկայացումը և հրապարակումը» կանոնակարգ 3-ով, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2007 թվականի նոյեմբերի 16-ի թիվ 366-Ն որոշմամբ հաստատված «Ապահովագրական ընկերությունների հաշվետվությունների ձևերը, դրանցում ներառվող տեղեկատվությունը, ներկայացնելու կարգը և ժամկետները» կանոնակարգ 3/04-ով, Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2008 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ 140-Ն որոշմամբ հաստատված «Ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձանց՝ Կենտրոնական բանկ ներկայացվող հաշվետվությունները, դրանց ներկայացման կարգը, ձևը և ժամկետները» կանոնակարգ 4/03-ով ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ հաշվետվություններ ներկայացնելու իրենց պարտավորությունը կատարելու դեպքում համարվում են Առևտրի գրանցամատյան ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացրած, եթե գործարքի կողմերը տվյալ հաշվետվությամբ սահմանված կարգով տվել են իրենց համաձայնությունը տվյալ գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները տրամադրել հարկային մարմնին:

ԳԼՈՒԽ 5. ԱՌԵՎՏՐԻ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

9. Բացառությամբ սույն կանոնակարգի 8-րդ կետով սահմանված ֆինանսական կազմակերպությունների, Կենտրոնական բանկի կողմից վերահսկվող այլ սուբյեկտները սույն կանոնակարգի 5-րդ կետով սահմանված հաշվետվությունը ներկայացնում են Կենտրոնական բանկի իրավական ակտերով սահմանված կարգով իրենց կողմից Կենտրոնական բանկ ներկայացվող հաշվետվությունների ներկայացման կարգով:

10. Սույն կանոնակարգի 8-րդ և 9-րդ կետերով չնշված այլ հաշվետու անձինք սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունը ներկայացնում են էլեկտրոնային փոստով՝ «Էլեկտրոնային փաստաթղթի և էլեկտրոնային թվային ստորագրության մասին»

Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված հավատարմագրված հավաստագրման կենտրոնի կողմից թողարկված էլեկտրոնային թվային ստորագրությամբ: Առևտրի գրանցամատյանը հաշվետվության ստացման դեպքում հաշվետու անձին է ուղարկում ստացումը հավաստող պատասխան նամակ:

11. Հաշվետվությունը ներկայացվում է յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, որում ներառվում են տվյալ օրվան նախորդող աշխատանքային օրվա ժամը 16:00-ից մինչև տվյալ օրվա ժամը 16:00-ը (հաշվետու օր) կնքված ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները (եթե հաշվետու անձը տվյալ հաշվետու օրվա ընթացքում կնքել է ածանցյալ ֆինանսական գործարքներ): Ընդ որում՝ Սի-Բի-Էյ-Նեթ համակարգով և ինտերնետով՝ հաշվետվությունների ընդունման համակարգով օրական հաշվետվությունները ներկայացվում են յուրաքանչյուր աշխատանքային օր՝ մինչև ժամը 17:00-ը, իսկ համակարգի խափանման դեպքում ներկայացվում են մագնիսական կամ էլեկտրոնային կրիչներով մինչև հաջորդող աշխատանքային օրվա ժամը 09:30-ը: Հաշվետվությունը (բացառությամբ 13-րդ և 14-րդ աղյուսակների) ներկայացվում է նաև ամսական կտրվածքով մինչև հաշվետու ամսվան հաջորդող ամսվա 7-րդ աշխատանքային օրը (ներառյալ), որտեղ արտացոլվում են Առևտրի գրանցամատյան ներկայացված և հաշվետու ամսվա վերջին օրվա դրությամբ վերջնահաշվարկ չկատարված ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները: Ընդ որում՝ այն դեպքերում, երբ նույն օրվա ընթացքում հաշվետու անձը ներկայացնում է և՛ օրական հաշվետվություն, և՛ ամսական հաշվետվություն, ապա այդ օրերի համար օրական և ամսական հաշվետվությունները ներկայացվում են առանձին ֆայլերով:

12. Սույն կանոնակարգով սահմանված ժամկետներից հետո ներկայացվող, սույն կանոնակարգով սահմանված ճշգրտված հաշվետվությունները ներկայացվում են էլեկտրոնային տարբերակով՝ սույն կանոնակարգի 8-րդ, 9-րդ, 10-րդ, 11-րդ կետերի համաձայն: Առևտրի գրանցամատյանի կողմից հաշվետվության տվյալների սխալների բացահայտման դեպքում Առևտրի գրանցամատյանը պահանջում է հաշվետվության ճշգրտում, ընդ որում՝ հաշվետվության ճշգրտման վերաբերյալ գրությունն ուղարկվում է այն հասցեին, որով Առևտրի գրանցամատյան է ներկայացվել տվյալ ածանցյալ ֆինանսական գործարքի վերաբերյալ հաշվետվությունը: Այս դեպքում, եթե հաշվետու անձը հաշվետվության ճշգրտումը չի ներկայացնում Առևտրի գրանցամատյանի կողմից այդպիսի պահանջ ներկայացնելուց 2 (երկու) աշխատանքային օրվա ընթացքում, ապա հաշվետվությունը համարվում է Գրանցամատյան չներկայացրած, իսկ տվյալ գործարքի վերաբերյալ բոլոր տեղեկությունները հանվում են Առևտրի գրանցամատյանում գրանցումից, և «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքով» սահմանված շահութահարկի մասով սահմանված նվազեցումների

իրականացման հնարավորությունը տվյալ գործարքի համար դառնում է ոչ կիրառելի: Ընդ որում, միևնույն հաշվետու օրվա համար մի քանի ճշգրտված հաշվետվությունների ներկայացման դեպքում հավաստի է համարվում ներկայացված վերջին ճշգրտված հաշվետվությունը:

13. Այն դեպքերում, երբ հաշվետվության ներկայացման ժամկետի վերջին օրը հաշվետու անձի համար աշխատանքային է, իսկ Առևտրի գրանցամատյանի համար՝ ոչ աշխատանքային, ապա հաշվետվության ներկայացման վերջին օր է համարվում Առևտրի գրանցամատյանի համար ոչ աշխատանքային օրվան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը: Ընդ որում՝ այս դեպքում օրական հաշվետվություններ ներկայացնելիս հաշվետու անձի համար աշխատանքային համարվող հաշվետու օրերի վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացվում են Առևտրի գրանցամատյանի համար ոչ աշխատանքային օրվան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրվա հաշվետվության մեջ:

14. Հաշվետվության էլեկտրոնային տարբերակը պետք է հնարավոր լինի ընթերցել էլեկտրոնային ֆորմատով, չպետք է լրացվի «յունիկոդ»-ով, երկու լրացված տողերի միջև ամբողջությամբ դատարկ տողեր չպետք է լինեն, և այն պետք է զերծ լինի ծրագրային կամ այլ տեխնիկական թերությունից: Սույն կետի պահանջը չի տարածվում հաշվետու սուբյեկտի վրա, եթե հաշվետվության էլեկտրոնային տարբերակի ծրագրային կամ այլ տեխնիկական թերությունն առկա է Առևտրի գրանցամատյանի կողմից տրամադրված ֆայլերում:

15. Հաշվետվությունները լրացնելիս ռեզիդենտների և ոչ ռեզիդենտների անունները, վերջիններիս վերաբերող այլ տեղեկատվությունը պետք է ներկայացնել առանց չակերտների, միայն հայերեն տառերով (տառատեսակ՝ Թայմզ Արմենիան): Բացառություն են կազմում բանկերի Սվիֆտ կոդերը, Տելեքս համարները, արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագրերը, արժույթի ISO և այլ կոդերը:

ԳԼՈՒԽ 6. ԱԾԱՆՑՅԱԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՌԵՎՏՐԻ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՐԱՅՄԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳԸ

16. Սույն կանոնակարգի 5-րդ կետով սահմանված հաշվետվությունները ներկայացվում են սույն կանոնակարգի Հավելված 2-ով սահմանված կարգով, ընդ որում՝ հաշվետվություններում լրացվում են հաշվետու օրվա ընթացքում կնքված ածանցյալ ֆինանսական գործարքների և (կամ) արդեն կնքված գործարքների

պայմաններում փոփոխությունների (այսուհետ՝ փոփոխված գործարքներ)) վերաբերյալ տեղեկությունները (անկախ տվյալ գործարքի մարման ժամկետից):

17. Սույն կանոնակարգի 5-րդ կետով սահմանված հաշվետվության իմաստով ածանցյալ ֆինանսական գործարքի կնքում է համարվում անձի կողմից ածանցյալ ֆինանսական գործարքի պայմանագրի կնքումը ֆոնդային բորսայում, այլ կարգավորվող շուկայում կամ չկարգավորվող շուկայում:

18. Սույն կանոնակարգի 16-րդ կետի իմաստով փոփոխված գործարքներ են համարվում սույն կանոնակարգի Հավելված 2-ով սահմանված հաշվետվության 1-ից 12-րդ աղյուսակներում տվյալ գործարքի վերաբերյալ նախկինում ներկայացված տեղեկությունների փոփոխությունները (պայմանների փոփոխություն, գործարքի ժամկետի երկարաձգում, կրճատումն այլն): Փոփոխված գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները լրացնելիս աղյուսակներում լրացվում են ինչպես բոլոր փոփոխված տեղեկությունները (բացառությամբ «Գործարքի կնքման ամսաթիվը» և «Գործարքի նույնականացուցիչ համարը» սյունակների, որտեղ լրացվում են առաջնային գործարքի համապատասխանաբար «Գործարքի կնքման ամսաթիվը» և «Գործարքի նույնականացուցիչ համարը»), այնպես էլ այն տեղեկությունները, որոնք չեն փոփոխվել: Ընդ որում, գործարքները լրացվում են այն արժույթով (Հայաստանի Հանրապետության դրամով, դոլարով և այլն), որով կնքվել են համապատասխան գործարքները:

19. Սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունը չի ներկայացվում մարման գործարքների համար:

20. Սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունում լրացման ենթակա բոլոր թվերը կլորացվում են ստորակետից հետո 5 նիշի ճշտությամբ:

21. Սույն գլխով սահմանված հաշվետվությունը բաղկացած է 14 աղյուսակից, որոնք լրացվում են հետևյալ կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Հաշվետու անձը»** սյունակում լրացվում է «ռեզիդենտ» կամ «ոչ ռեզիդենտ»:
- 2) **«Անվանումը (անունը, ազգանունը, հայրանունը)»** սյունակում լրացվում է հաշվետու անձի ֆիրմային անվանումը (անհատ ձեռնարկատիրոջ դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը):
- 3) **«ՀՎՀՀ »** սյունակում լրացվում է հաշվետու անձի հաշվառման համարը:
- 4) **«Գործարքի նույնականացուցիչ համարը»** սյունակում նշվում է հաշվետու անձի կողմից տվյալ գործարքին տրված նույնականացուցիչ համարը, որը պետք է լինի առանձնահատուկ (չկրկնվող) յուրաքանչյուր գործարքի համար:
- 5) **«Գործարքի բնույթը»** սյունակում նշվում է «նոր կնքված», «երկարաձգված», «կրճատված», «չեղարկված» կամ «այլ»: Ընդ որում, նոր գործարք կնքվելու դեպքում

նշվում է «նոր կնքված», արդեն կնքված գործարքների գործողության ժամկետի կրճատման դեպքում (անկախ այն հանգամանքից այլ պայմաններ փոխվել են, թե ոչ)՝ «կրճատված», երկարաձգման դեպքում (անկախ այն հանգամանքից այլ պայմաններ փոխվել են, թե ոչ)՝ «երկարաձգված», կնքված գործարքի վերջնահաշվարկի կատարումը չեղարկելու դեպքում՝ «չեղարկված», իսկ արդեն կնքված գործարքների այլ պայմանների փոփոխության դեպքում, որոնց դեպքում գործարքի գործողության ժամկետի փոփոխություն տեղի չի ունեցել, նշվում է «այլ»:

- 6) **«Գործարքի կնքման ամսաթիվը»** սյունակում լրացվում է առաջնային գործարքի կնքման ամսաթիվը:
- 7) **«Փոփոխված գործարքի ամսաթիվը»** սյունակը լրացվում է միայն փոփոխված գործարքների լրացման դեպքում, որտեղ լրացվում է նախկինում կնքված գործարքի պայմաններում փոփոխություն իրականացնելու մասին համաձայնություն ձեռքբերելու ամսաթիվը՝ անկախ այդ համաձայնության ուժի մեջ մտնելու ժամկետից:
- 8) **«Վերջնահաշվարկի իրականացման ամսաթիվը»** սյունակում լրացվում է գործարքի փաստացի իրականացման ամսաթիվը:
- 9) **«Գործարքի վերջնահաշվարկի բնույթը»** սյունակում լրացվում է ա.«հաշվանց», եթե ածանցյալ ֆինանսական գործարքի վերջնահաշվարկի օրը կողմերի միջև կատարվող պարտավորությունները իրականացվելու են հաշվանցով,
բ. «զուտացում», եթե կողմերը իրավունք ունեն ածանցյալ ֆինանսական գործարքի վերջնահաշվարկն իրականացնել զուտացմամբ,
գ. «հաշվանց և զուտացում», եթե սույն ենթակետի «ա» և «բ» պարբերությունները միաժամանակ կիրառելի են, կամ
դ. «կողմերի հայեցողությամբ», եթե գործարքի պայմանագրով երկու կողմերը համաձայնվել են գործարքի վերջնահաշվարկի օրը առաքել ակտիվները կամ կատարել պարտավորությունների հաշվանց, կամ
ե.«կողմերի հայեցողությամբ և զուտացում» եթե սույն ենթակետի «բ» և «դ» պարբերությունները միաժամանակ կիրառելի են:
- 10) **«Գործարքի մյուս կողմը»** սյունակում լրացվում է «ռեզիդենտ» կամ «ոչ ռեզիդենտ» նշումը: Այն դեպքում, երբ գործարքի մյուս կողմը հայտնի չէ, մասնավորապես՝ կազմակերպված շուկաներում կնքված գործարքների դեպքում, սույն սյունակում լրացվում է «կազմակերպված շուկա» (բացառությամբ այս շուկաներում կնքված հասցեական գործարքների):
- 11) **«Գործարքի մյուս կողմի անվանումը (անունը, ազգանունը, հայրանունը)»** սյունակում գործարքի մյուս կողմի հայտնի լինելու դեպքում լրացվում է գործարքի մյուս կողմի ֆիրմային անվանումը (ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը):

- 12) **«Գործարքի մյուս կողմի ՀՎՀՀ (ՀԾՀ)»** սյունակում գործարքի մյուս կողմի հայտնի լինելու դեպքում լրացվում է գործարքի մյուս կողմի հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ֆիզիկական անձի դեպքում՝ ՀԾՀ-ն, իսկ ՀԾՀ-ի բացակայության դեպքում՝ անձին նույնականացնող այլ փաստաթղթի համարը):
- 13) **«Գործարքի մյուս կողմի երկիրը»** սյունակում գործարքի մյուս կողմի հայտնի լինելու դեպքում լրացվում է գործարքի մյուս կողմի ռեզիդենտության երկրի ISO կոդը:
- 14) **«Միջնորդը»** սյունակը լրացման է ենթակա միայն օտարերկրյա ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձի միջոցով օտարերկրյա կազմակերպված շուկայում կամ օտարերկրյա անձի հետ գործարքներ կնքելու դեպքում, որտեղ լրացվում է միջնորդ հանդիսացող ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձի անվանումը:
- 15) **«Վճարված/ստացված նախնական գումարը»** սյունակում լրացվում է այն գումարը, որը հաշվետու անձի կողմից վճարվել/ստացվել է նախապես՝ ածանցյալ ֆինանսական գործարքի կնքման պահին:
- 16) **«Գրավի առկայությունը»** սյունակում լրացվում է «առանց գրավի», «մասնակի գրավով», «ամբողջական գրավով», եթե ածանցյալ ֆինանսական գործարքով ստանձնած պարտավորությունների կատարման համար համապատասխանաբար բացակայում է գրավը, առկա է մասնակի գրավ կամ ամբողջական գրավ:
- 17) **«Գրավի արժեքը»** սյունակում լրացվում է գրավի արժեքը (կողմերի կողմից համաձայնեցված արժեք) այն արժույթով, որով արտահայտված է վերջինս: Եթե գործարքի հիմքում ընկած գրավը դրամական միջոցներից տարբեր այնպիսի ակտիվ է հանդիսանում, որը չի գնանշվում որևէ արժույթով, ապա տվյալ գրավի արժեքն անհրաժեշտ է արտացոլել Հայաստանի Հանրապետության դրամով:
- 18) **«Գործարքի վերաբերյալ տեղեկությունները հարկային մարմնին տրամադրելու համաձայնությունը»** սյունակում լրացվում է «համաձայն եմ»: Ընդ որում՝ այս համաձայնությունը ենթադրում է, որ հաշվետու անձը և գործարքի մյուս կողմը (հայտնի լինելու դեպքում) տվել են իրենց համաձայնությունը՝ հաշվետվության տվյալ տողում լրացված տեղեկությունները հարկային մարմնին տրամադրելու վերաբերյալ:
- 19) **«Գործարքի կնքման ժամը»** սյունակում լրացվում է գործարքի կնքման ժամը միայն կարգավորվող շուկայում կնքված գործարքների համար: Օտարերկրյա կարգավորվող շուկաներում գործարքների կնքման դեպքում գործարքի կնքման ժամը նշվում է տեղի (Հայաստանի Հանրապետության) ժամանակով (հայտնի լինելու դեպքում): Ընդ որում, գործարքի կնքման ժամը նշվում է հետևյալ կերպ. Ժամ:րոպե:վայրկյան (13:50:55):
- 20) **«Արժեթղթի դասը»** սյունակում լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի հիմքում ընկած արժեթղթի դասը, մասնավորապես՝ սույն սյունակում նշվում է «բաժնային» կամ «ոչ բաժնային»: Արժեթղթերի տարբերակիչ ծածկագրի (թողարկման պետական գրանցման համարի) առկայության դեպքում սույն ենթակետում նշված սյունակը չի

լրացվում: Սույն սյունակը օտարերկրյա արժեթղթերի համար պարտադիր լրացման ենթակա է՝ անկախ այն հանգամանքից արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագիրն առկա է, թե՛ ոչ:

- 21) **«Արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագիրը»** սյունակում լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի հիմքում ընկած արժեթղթերի միջազգային տարբերակիչ ծածկագիրը, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ Կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից սահմանված կարգով շնորհված արժեթղթերի նույնականացնող ծածկագիրը (համարանիշը): Պետական արժեթղթերի դեպքում, եթե բացակայում է արժեթղթերի միջազգային տարբերակիչ ծածկագիրը, ապա նշվում է դրանց թողարկման պետական գրանցման համարը: Ծածկագիր կամ պետական գրանցման համար չունենալու դեպքում նշվում է կարգավորվող շուկայի օպերատորի կողմից արժեթղթին տրված հապավումը (առկայության դեպքում):
- 22) **«Թողարկողի ֆիրմային անվանումը, գտնվելու վայրը»** սյունակում լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի հիմքում ընկած արժեթղթի թողարկողի ֆիրմային անվանումը (ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը), գտնվելու վայրը (մշտական բնակության վայրի (կացարանի) հասցեն)՝ արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագրի բացակայության դեպքում: Սույն սյունակը օտարերկրյա արժեթղթերի համար պարտադիր լրացման ենթակա է՝ անկախ այն հանգամանքից արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագիրը առկա է, թե՛ ոչ:
- 23) **«Արժեթղթերի ծավալն անվանական արժեքով»** սյունակում լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի հիմքում ընկած արժեթղթերի ընդհանուր անվանական արժեքը:
- 24) **«Միավոր արժեթղթի գինը»** սյունակում նշվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի հիմքում ընկած մեկ արժեթղթի ձեռքբերման կամ վաճառքի (իրականացման) գինը: Ծավալային արժեթղթերի համար սույն սյունակը չի լրացվում:
- 25) **«Գործարքի արժույթի ISO կոդը»** սյունակում լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործարքով վճարման միջոց հանդիսացող արժույթի ISO կոդը:
- 26) **«Արժեթղթի մինչև մարում եկամտաբերությունը»** սյունակում ոչ ծավալային ֆիքսված տոկոսադրույքով արժեթղթերի դեպքում լրացվում է միավոր արժեթղթի գնի, իսկ ծավալային արժեթղթերի դեպքում գործարքի ընդհանուր գումարի հիման վրա հաշվարկված արժեթղթի մինչև մարում եկամտաբերությունը՝ հաշվարկված թողարկողի կողմից տվյալ արժեթղթի թողարկման և(կամ) տեղաբաշխման պայմաններով սահմանված բանաձևով (մեթոդաբանությամբ): Ոչ ծավալային լողացող տոկոսադրույքով արժեթղթերի դեպքում սույն սյունակում լրացվում է միավոր արժեթղթի գնի, իսկ ծավալային լողացող տոկոսադրույքով արժեթղթերի դեպքում գործարքի ընդհանուր գումարի հիման վրա հաշվարկված ընթացիկ արժեկտրոնի

զեղչման դրույքը (ընթացիկ արժեկտրոնը (առաջիկա վճարվելիք արժեկտրոնը) զեղչելու համար օգտագործվող շուկայական տոկոսադրույքը)՝ հաշվարկված թողարկողի կողմից տվյալ արժեթղթի թողարկման և(կամ) տեղաբաշխման պայմաններով սահմանված բանաձևով: Սույն սյունակը չի լրացվում այն արժեթղթերի համար, որոնց համար նախատեսված չէ եկամտաբերության հաշվարկ (օրինակ՝ հասարակ բաժնետոմսերի, բաժնեմասերի, ներդրումային ֆոնդերի փայերի (բաժնետոմսերի) կամ դրանցում մասնակիցների բաժնեմասը հավաստող նման այլ փաստաթղթերի համար և այլն): Ընդ որում, արժեթղթի մինչև մարում եկամտաբերությունը հաշվարկվում է գործարքի կատարման (վերջնահաշվարկի) օրվա դրությամբ:

- 27) «**Գործարքի կնքման վայրը**» սյունակը լրացվում է հետևյալ կերպ. եթե գործարքը կնքվել է Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս գործող կարգավորվող շուկայում՝ ապա նշվում է տվյալ օպերատորի լրիվ ֆիրմային անվանումը, եթե գործարքը կնքվել է կարգավորվող շուկայից դուրս՝ ապա նշվում է «չկարգավորվող շուկա»:
- 28) «**Գործիքի վերագնահատված արժեքը**» սյունակը լրացման է ենթակա միայն ամսական հաշվետվությունների դեպքում, որտեղ լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի վերագնահատված արժեքը հաշվետու ամսվա վերջին օրվա դրությամբ:
- 29) «**Գործիքի վերագնահատված արժեքի ISO կոդը**» սյունակը լրացման է ենթակա միայն ամսական հաշվետվությունների դեպքում, որտեղ լրացվում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի վերագնահատված արժեքի ISO կոդը:

22. Ի լրումն սույն կանոնակարգի 21-րդ կետով սահմանված լրացման կանոնների՝ սույն կանոնակարգի Հավելված 2-ով սահմանված հաշվետվության յուրաքանչյուր աղյուսակի լրացման համար պետք է պահպանվեն նաև սույն կանոնակարգի 23-ից 42-րդ կետերով սահմանված լրացման լրացուցիչ կանոնները:

23. Հաշվետվության 1-ին աղյուսակում լրացվում են հաշվետու անձի կողմից կնքված արժույթային ֆորվարդ գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները:

24. Սույն հաշվետվության 1-ին աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) «**Գործարքի տեսակը (Ֆորվարդ առք/Ֆորվարդ վաճառք)**» սյունակում նշվում է «Ֆորվարդ առք» կամ «Ֆորվարդ վաճառք»՝ կախված նրանից, թե հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթը կամ սակարկվող արժույթը (այսուհետ՝ ֆորվարդ պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթ) գնվում, թե վաճառվում է:

- 2) «**Ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը**» սյունակում նշվում է ֆորվարդ գործարքի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը:
- 3) «**Ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր ծավալը**» սյունակում նշվում է ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր գումարը այն արժույթով, որով արտահայտված է տվյալ գումարը:
- 4) «**Արժույթի (վճարվելիք կամ ստացվելիք) ISO կոդը**» սյունակում լրացվում է հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆորվարդ պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց ստացվող կամ վճարվող արժույթի կամ սակարկվող արժույթի (այսուհետ՝ ֆորվարդ պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց ստացվող կամ վճարվող արժույթ) ISO կոդը:

25. Սույն կանոնակարգի համաձայն ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթն անհրաժեշտ է որոշել հետևյալ սկզբունքով.

- 1) եթե ֆորվարդով փոխանակվող արժույթներից մեկը հայկական դրամ է, ապա ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթ է համարվում այն արժույթը, որի դիմաց տրամադրվում է հայկական դրամը,
- 2) եթե ֆորվարդով փոխանակվող արժույթներից մեկը ԱՄՆ դոլար է, իսկ մյուսը՝ հայկական դրամից տարբեր արտարժույթ, ապա ԱՄՆ դոլարն է համարվում ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթ,
- 3) եթե ֆորվարդով փոխանակվող արժույթներից մեկը եվրո է, իսկ մյուսը՝ հայկական դրամից և ԱՄՆ դոլարից տարբեր արտարժույթ, ապա եվրոն է համարվում ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթ,
- 4) եթե ֆորվարդով փոխանակվում են հայկական դրամից, ԱՄՆ դոլարից, եվրոյից տարբեր արժույթներ, ապա ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթ է համարվում այն արտարժույթը, որի՝ ֆորվարդ պայմանագրով համաձայնեցված ծավալի հարաբերությունը մյուս արտարժույթի՝ ֆորվարդով համաձայնեցված ծավալին ստացվում է 1-ից մեծ:

Ենթադրենք հաշվետու անձը ֆորվարդ պայմանագրի համաձայն պայմանագրում նշված ժամկետում պետք է տրամադրի հակառակ կողմին որոշակի ծավալով ԱՄՆ դոլար՝ հակառակ կողմից ստանալով որոշակի ծավալով հայկական դրամ, ապա այս դեպքում ֆորվարդի հիմքում ընկած արժույթ է համարվում ԱՄՆ դոլարը, իսկ հայկական դրամը համապատասխանաբար՝ ստացվելիք արժույթ և հաշվետվության 8-րդ՝ (Արժույթի (վճարվելիք կամ ստացվելիք) ISO կոդը) սյունակում նշվում է «AMD»:

26. Հաշվետվության 2-րդ աղյուսակում լրացվում են անձանց կողմից կնքված արժութային ֆյուչերս գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները:

27. Հաշվետվության 2-րդ աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի տեսակը (Ֆյուչերս առք/Ֆյուչերս վաճառք)»** սյունակում նշվում է «Ֆյուչերս առք» կամ «Ֆյուչերս վաճառք»՝ կախված նրանից թե հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժույթը կամ սակարկվող արժույթը (այսուհետ՝ ֆյուչերս պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթ) գնվում, թե վաճառվում է:
- 2) **«Ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը»** սյունակում նշվում է ֆյուչերս գործիքի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը:
- 3) **«Մեկ ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր ծավալը»** սյունակում նշվում է մեկ ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր գումարը այն արժույթով, որով արտահայտված է տվյալ գումարը:
- 4) **«Ընդհանուր գումարը»** սյունակում լրացվում է տվյալ գործարքի առարկա բոլոր ֆյուչերսների հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր գումարը այն արժույթով, որով արտահայտված է տվյալ գումարը:
- 5) **«Արժույթի (վճարվելիք կամ ստացվելիք) ISO կոդը»** սյունակում լրացվում է հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆյուչերս պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց ստացվող կամ վճարվող արժույթի կամ սակարկվող արժույթի (այսուհետ՝ ֆյուչերս պայմանագրի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց ստացվող կամ վճարվող արժույթ) ISO կոդը:

Ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժույթն անհրաժեշտ է որոշել 25-րդ կետում սահմանված սկզբունքով:

28. Հաշվետվության 3-րդ աղյուսակում լրացվում են հաշվետու անձանց կողմից կնքված արժեթղթերով ֆորվարդ գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները:

29. Հաշվետվության 3-րդ աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի տեսակը (Ֆորվարդ առք/Ֆորվարդ վաճառք)»** սյունակում նշվում է «ֆորվարդ առք» կամ «ֆորվարդ վաճառք»՝ կախված նրանից, թե հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆորվարդի հիմքում ընկած արժեթուղթը գնվում, թե վաճառվում է:
- 2) **«Քանակը»** սյունակում լրացվում է ֆորվարդ պայմանագրի հիմքում ընկած գնվող կամ վաճառվող արժեթղթերի քանակը, ընդ որում, ծավալային արժեթղթերի համար սույն սյունակը չի լրացվում:
- 3) **«Ընդհանուր գումարը»** հաշվարկվում է որպես ֆորվարդի հիմքում ընկած միավոր արժեթղթի գնի և քանակի արտադրյալ: Ծավալային արժեթղթերի դեպքում լրացվում է ծավալային արժեթղթերով կնքված գործարքի ընդհանուր գինը:

30. Հաշվետվության 4-րդ աղյուսակում լրացվում են հաշվետու անձանց կողմից կնքված արժեթղթերով ֆյուչերս գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները:

31. Հաշվետվության 4-րդ աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի տեսակը (ֆյուչերս առք/ֆյուչերս վաճառք)»** սյունակում նշվում է «ֆյուչերս առք» կամ «ֆյուչերս վաճառք»՝ կախված նրանից թե հաշվետու անձի տեսանկյունից ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժեթուղթը գնվում, թե վաճառվում է:
- 2) **«Մեկ ֆյուչերսի հիմքում ընկած արժեթղթերի քանակը»** սյունակում լրացվում է մեկ ֆյուչերսի հիմքում ընկած գնվող կամ վաճառվող արժեթղթերի քանակը, ընդ որում՝ ծավալային արժեթղթերի համար սույն սյունակը չի լրացվում:
- 3) **«Ընդհանուր գումարը»** հաշվարկվում է որպես ֆյուչերսի հիմքում ընկած միավոր արժեթղթի գնի և քանակի արտադրյալ: Ծավալային արժեթղթերի դեպքում լրացվում է ծավալային արժեթղթերով կնքված գործարքի ընդհանուր գինը:

32. Հաշվետվության 5-րդ և 6-րդ աղյուսակներում լրացվում են հաշվետու անձանց կողմից այլ ակտիվներով (բացառությամբ արժույթի և արժեթղթերի) կնքված ֆորվարդ և ֆյուչերս գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները: Հաշվետվության 5-րդ և 6-րդ աղյուսակները լրացվում են համապատասխանաբար սույն կանոնակարգի 29-րդ և 31-րդ կետերով սահմանված արժեթղթերով ֆորվարդների և արժեթղթերով ֆյուչերսների լրացման հրահանգին համապատասխան: Ընդ որում՝ **«Ֆորվարդի հիմքում ընկած ակտիվը»** կամ **«ֆյուչերսի հիմքում ընկած ակտիվը»** սյունակներում լրացվում է դրանց հիմքում ընկած ցանկացած ակտիվի անվանումը:

33. Հաշվետվության 7-րդ, 8-րդ և 9-րդ աղյուսակներում լրացվում են հաշվետու անձանց կողմից կնքված արժութային, արժեթղթերով և այլ ակտիվներով (բացառությամբ արժույթի, արժեթղթերի) օպցիոն գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) առքի և վաճառքի գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները:

34. Հաշվետվության 7-րդ, 8-րդ և 9-րդ աղյուսակների սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի տեսակը (օպցիոն առք/օպցիոն վաճառք)»** սյունակում լրացվում է «օպցիոն առք» կամ «օպցիոն վաճառք»՝ կախված, թե հաշվետու անձի տեսանկյունից օպցիոնի առք է, թե վաճառք: Հաշվետու անձի տեսանկյունից օպցիոնի առք է համարվում իրավունքի ձեռքբերումը գնել (վաճառել) օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը, որի դիմաց հաշվետու անձը հակառակ կողմին (որը ստանձնում է

պարտավորություն վաճառել (գնել) օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը) վճարում է պարգևավճար: Օպցիոնի վաճառք է համարվում պարտավորության ստանձնումը գնել (վաճառել) օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը, որի դիմաց հակառակ կողմը (որը ձեռք է բերում իրավունք վաճառել (գնել) օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը) հաշվետու անձին վճարում է պարգևավճար:

- 2) **«Օպցիոնի տեսակը (գնման օպցիոն/ վաճառքի օպցիոն)»** սյունակում լրացվում է «գնման օպցիոն» կամ «վաճառքի օպցիոն»: Գնման օպցիոնի առք նշանակում է, որ գնման օպցիոնի գնորդը իրավունք է ձեռք բերում գնել օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը: Գնման օպցիոնի վաճառք նշանակում է, որ գնման օպցիոնի վաճառողը պարտավորություն է ստանձնում վաճառել օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը: Վաճառքի օպցիոնի առք նշանակում է, որ վաճառքի օպցիոնի գնորդը իրավունք է ձեռք բերում վաճառել օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը: Վաճառքի օպցիոնի վաճառք նշանակում է, որ վաճառքի օպցիոնի վաճառողը պարտավորություն է ստանձնում գնել օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվը: Մի կողմի համար գնման օպցիոնի առքը մյուս կողմի համար նշանակում է գնման օպցիոնի վաճառք: Մի կողմի համար վաճառքի օպցիոնի առքը մյուս կողմի համար նշանակում է վաճառքի օպցիոնի վաճառք:
- 3) **«Քանակը», «Ընդհանուր գումարը»** սյունակները լրացվում են սույն կանոնակարգի 24-րդ և 29-րդ կետով սահմանված արժույթով և արժեթղթերով ֆորվարդների լրացման հրահանգին համապատասխան՝ կախված օպցիոնի հիմքում ընկած ակտիվից (այլ ակտիվներով օպցիոնների դեպքում աղյուսակի վերոնշյալ սյունակները լրացվում են 29-րդ կետով սահմանված արժեթղթերով ֆորվարդների լրացման հրահանգին համապատասխան):
- 4) **«Օպցիոնի կատարման ձևը»** սյունակում նշվում է «ամերիկյան», եթե օպցիոնը կարող է իրականացվել օպցիոն պայմանագրի ժամկետի ընթացքում ցանկացած օր, կամ «եվրոպական», եթե օպցիոնը կարող է իրականացվել միայն ժամկետը լրանալու օրը, կամ «բերմուդյան», եթե օպցիոնը կարող է իրականացվել նախապես սահմանված օրերին, կամ «բարիեր», եթե օպցիոնը իրականացվում է ավտոմատ, եթե գինը հասնում է ինչ որ մակարդակի, իսկ այլ տեսակի օպցիոնների դեպքում նշվում է «այլ»:

35. Հաշվետվության 10-րդ, 11-րդ և 12-րդ աղյուսակներում լրացվում են հաշվետու անձանց կողմից կնքված փոխարժեքային, արժույթային և տոկոսադրույքային սվոփ գործարքների (այդ թվում՝ փոփոխված գործարքների) վերաբերյալ տեղեկությունները:

36. Հաշվետվության 10-րդ, 11-րդ և 12-րդ աղյուսակների սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի տեսակը (ներգրավման սվոփ/տրամադրման սվոփ)»** սյունակում սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ներգրավման դեպքում լրացվում է «ներգրավման սվոփ», իսկ սվոփի հիմքում ընկած արժույթի տրամադրման դեպքում՝ «տրամադրման սվոփ»:
- 2) **«Սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը»** սյունակում նշվում է սվոփ գործարքի հիմքում ընկած արժույթի ISO կոդը:
- 3) **«Վճարվող տոկոսադրույքի վճարման պարբերականությունը»** սյունակում լրացվում է հաշվետու անձի կողմից վճարվող տոկոսադրույքի պարբերականությունը (մասնավորապես՝ օրական, շաբաթական, ամսական, տարեկան և այլն):
- 4) **«Ստացվող տոկոսադրույքի վճարման պարբերականությունը»** սյունակում լրացվում է հաշվետու անձին վճարվող տոկոսադրույքի պարբերականությունը (մասնավորապես՝ օրական, շաբաթական, ամսական, տարեկան և այլն): Ընդ որում՝ հաշվետվության 10-րդ և 11-րդ աղյուսակների սվոփի (սվոփ գործարքի) հիմքում ընկած արժույթը որոշվում է 25-րդ կետում սահմանված սկզբունքով: Աղյուսակ 12-ի համաձայն սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ծավալը տոկոսային վճարումների հաշվարկման համար հիմք հանդիսացող դրամական միջոցների արժույթն է:
- 5) **«Սփոթ գործարքի ընթացքում փոխանակվող արժույթների ծավալը»** սյունակի **«Սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ծավալը»** ենթասյունակում լրացվում է սփոթ գործարքի ընթացքում սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր գումարը (արտահայտված սվոփի հիմքում ընկած արժույթով), իսկ **«Գործարքի արժույթի ծավալը»** ենթասյունակում՝ սվոփի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց տրամադրվող (ստացվող) արժույթի ընդհանուր գումարը (արտահայտված գործարքի արժույթով): Սույն կանոնակարգի 25-րդ կետի 4-րդ ենթակետով սահմանված կարգով սվոփի հիմքում ընկած արժույթը որոշելիս երկու արժույթների ծավալների հարաբերության որոշման համար հիմք է ընդունվում սփոթ գործարքի ընթացքում փոխանակվող արժույթների ծավալները:
- 6) **«Ֆորվարդ գործարքի ընթացքում փոխանակվող արժույթների ծավալը»** սյունակի **«Սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ծավալը»** ենթասյունակում լրացվում է ֆորվարդ գործարքի ընթացքում սվոփի հիմքում ընկած արժույթի ընդհանուր գումարը (արտահայտված սվոփի հիմքում ընկած արժույթով), իսկ **«Գործարքի արժույթի ծավալը»** ենթասյունակում՝ սվոփի հիմքում ընկած արժույթի դիմաց տրամադրվող (ստացվող) արժույթի ընդհանուր գումարը (արտահայտված գործարքի արժույթով): Ընդ որում՝ փոխանակվող արժույթների ծավալն իր մեջ չի ներառում ներգրավված/տրամադրված արժույթների դիմաց վճարվող/ստացվող տոկոսագումարները (արժութային սվոփի դեպքում):

- 7) **«Սփոթ գործարքի վերջնահաշվարկի իրականացման ամսաթիվ»** սյունակում լրացվում է սփոթ գործարքի փաստացի իրականացման ամսաթիվը:
- 8) **«Ֆորվարդի վերջնահաշվարկի իրականացման ամսաթիվ»** սյունակում լրացվում է ֆորվարդ գործարքի փաստացի իրականացման ամսաթիվը:

37. Հաշվետվության 13-րդ աղյուսակում լրացվում է 16-րդ կետում սահմանված ժամկետներում ինչպես կնքված (վերակնքված) և (կամ) կատարված (փակված) փոխարժեքային տարբերության վրա հիմնված գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները: «Փոխարժեքային տարբերության վրա հիմնված գործարքը» համաձայնություն է երկու կողմերի միջև որոշակի պարբերականությամբ միմյանց միջև փոխանակել ակտիվի փոխարժեքային տարբերությունները գործարքի կնքման և փակման միջակայքում: Ընդ որում, գործարքի կնքման պահին նախապես չի սահմանվում գործարքի փակման ժամկետը:

Ընդ որում.

- 1) Կնքված է համարվում նոր կնքված գործարքը (նոր բացված դիրքը),
- 2) Վերակնքված է համարվում նախկինում կնքված գործարքի վերակնքման գործարքը,
- 3) Կատարված գործարք է համարվում կնքված (վերակնքված) գործարքի դիրքերի վերագնահատումը՝ փաստացի (կատարման) փոխարժեքով,
- 4) Փակված գործարք է համարվում կնքված (վերակնքված) գործարքի դիրքերի վերջնական փակումը:

38. Հաշվետվության 13-րդ աղյուսակը լրացվում է հետևյալ դեպքերում.

- 1) գործարքի նոր կնքման դեպքում,
- 2) նախկինում կնքված (վերակնքված) գործարքի կատարման դեպքում,
- 3) փակման գործարքի դեպքում, այսինքն՝ գործարքի դիրքերի վերջնական կատարման դեպքում:

39. Հաշվետվության 13-րդ աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գնվող/վաճառվող արժույթի ISO կոդը»** սյունակում լրացվում է գործարքի կնքման (վերակնքման) պահին գնվող, կատարման (փակման) պահին վաճառվող արժույթի ISO կոդը:
- 2) **«Գործարքի արժույթի ISO կոդը»** սյունակում լրացվում է այն արժույթի ISO կոդը, որով գնվում/վաճառվում է կնքման (վերակնքման), կատարման (փակման) գործարքների առարկա հանդիսացող արժույթը:

- 3) «**Բացման (վերակնքման) փոխարժեքը**» սյունակում լրացվում է արտարժույթային գործարքի կնքման (վերակնքման) պահին գնվող (գնված) միավոր արժույթի ձեռքբերման փոխարժեքը:
- 4) «**Կատարման փոխարժեքը**» սյունակում լրացվում է գործարքի կատարման պահին գնված արժույթի փաստացի փոխարժեքը (վերակնքման դեպքում) կամ դիրքի փակման պահին վաճառվող (նախկինում գնված) արժույթի փաստացի փոխարժեքը (գործարքի վերջնական փակման դեպքում):
- 5) «**Օգուտը (եկամուտը)/կորուստը(ծախսը)**» սյունակում լրացվում է տվյալ գործարքի արդյունքում առաջացած օգուտը(եկամուտը)/կորուստը(ծախսը) գործարքի արժույթով:
- 6) «**Գործարքի կնքման (վերակնքման) ամսաթիվը**» սյունակում լրացվում է առաջին անգամ գործարքի կնքման ամսաթիվը:
- 7) «**Գործարքի կատարման (փակման) ամսաթիվը**» սյունակում լրացվում է կնքված (վերակնքված) կամ, փակված գործարքի կատարման կամ վերջնական կատարման ամսաթիվը:
- 8) «**Գործարքի բնույթը**» կախված սույն կանոնակարգի 37-րդ կետով սահմանված դրույթների համաձայն որոշված գործարքի բնույթից՝ սույն սյունակում լրացվում է «կնքված»՝ կնքված գործարքի առաջին անգամ ներկայացնելու դեպքում, «կատարված»՝ կնքված (վերակնքված) գործարքի կատարման դեպքում, կամ «փակված»՝ կնքված (վերակնքված) գործարքի դիրքերի վերջնական կատարման դեպքում: Ընդ որում, եթե գործարքը կնքվել և փակվել է միևնույն հաշվետու օրվա ընթացքում, ապա սույն սյունակում անհրաժեշտ է նշել «փակված»:

40. Հաշվետվության 14-րդ աղյուսակում լրացվում է 16-րդ կետում սահմանված ժամկետներում կնքված, և (կամ) փակված գնային տարբերության վրա հիմնված գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները: «Գնային տարբերության վրա հիմնված գործարքը» համաձայնություն է երկու կողմերի միջև՝ որոշակի պարբերականությամբ միմյանց միջև փոխանակել ակտիվի գնային տարբերությունները: Ընդ որում, գործարքի կնքման պահին նախապես չի սահմանվում գործարքի փակման ժամկետը: Ընդ որում.

- 1) Կնքված է համարվում նոր կնքված գործարքը (ակտիվի ձեռքբերումը),
- 2) Փակված գործարք է համարվում նախկինում կնքված գործարքի արդյունքում ձեռքբերված ակտիվի վաճառքը:

41. Հաշվետվության 14-րդ աղյուսակը լրացվում է հետևյալ դեպքերում.

- 1) գործարքի նոր կնքման դեպքում,
- 2) փակման գործարքի դեպքում, այսինքն՝ նախկինում կնքված գործարքի արդյունքում ձեռքբերված ակտիվի վաճառքի դեպքում:

42. Հաշվետվության 14-րդ աղյուսակի սյունակները լրացվում են հետևյալ լրացման կանոններին համապատասխան.

- 1) **«Գործարքի առարկա հանդիսացող ակտիվի տեսակը»** սյունակում նշվում է գործարքի հիմքում ընկած ակտիվի անվանումը (արժեթուղթ, ոսկի, նավթ և այլն)
- 2) **«Գործարքի առարկա հանդիսացող ակտիվի ձեռքբերման (բացման) գինը»** սյունակում լրացվում է գործարքի կնքման պահին ակտիվի ձեռքբերման գինը:
- 3) **«Գործարքի առարկա հանդիսացող ակտիվի վաճառքի (փակման) գինը»** սյունակում լրացվում է գործարքի վերջնական կատարման (ակտիվի վաճառքի) փաստացի գինը: Սույն սյունակը գնային տարբերության վրա հիմնված գործարքների կնքման դեպքում չի լրացվում:
- 4) **«Օգուտը (եկամուտը)/կորուստը(ծախսը)»** սյունակում լրացվում է տվյալ գործարքի արդյունքում առաջացած օգուտը(եկամուտը)/կորուստը(ծախսը) բացման գնի արժույթով:
- 5) **Գործարքի փակման ամսաթիվը»** սյունակում լրացվում է փակված գործարքի վերջնական կատարման ամսաթիվը:
- 6) **«Գործարքի բնույթը»** կախված սույն կանոնակարգի 40-րդ կետով սահմանված դրույթների համաձայն որոշված գործարքի բնույթից սույն սյունակում լրացվում է «կնքված» կամ «փակված»¹: Ընդ որում, եթե գործարքը կնքվել և փակվել է միևնույն հաշվետու օրվա ընթացքում, ապա սույն սյունակում անհրաժեշտ է նշել «փակված»:

ԳԼՈՒԽ 7. ԱՌԵՎՏՐԻ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՂՆԵՐԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

43. Առևտրի գրանցամատյանում առկա տեղեկությունների օգտագործողներն են.

- 1) Ածանցյալ ֆինանսական գործարքի կողմերը: Այս անձանց հասանելի են միայն իրենց կողմից կնքված ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները,
- 2) Ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձինք: Այս անձանց հասանելի են միայն իրենց կամ իրենց հաճախորդների համար կնքած ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները,
- 3) Հարկային մարմինը, որին ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունների տրամադրման կարգը, ժամկետները և ծավալները սահմանվում են

Կենտրոնական բանկի և Հարկային մարմնի համատեղ որոշմամբ հաստատված «Ածանցյալ ֆինանսական գործարքների միասնական գրանցամատյանից հարկային մարմնին տեղեկությունների տրամադրման կարգը, ժամկետները և ծավալները» կանոնակարգ 4/19-ով,

4) Կենտրոնական բանկը:

44. Գործարքի կողմերը, ինչպես նաև ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձինք (իրենց հաճախորդների հաշվին կնքած ածանցյալ ֆինանսական գործարքների համար) Առևտրի գրանցամատյանից տեղեկություններ ստանալու նպատակով հարցում են կատարում Առևտրի գրանցամատյան և իրավասու են առևտրի գրանցամատյան ներկայացված իրենց (հաճախորդների) գործարքների վերաբերյալ տեղեկություններ ստանալ:

45. Առևտրի գրանցամատյանից տեղեկատվության ստացման համար հարցում կատարող անձը պարտավոր է ներկայացնել գրավոր հարցում-դիմում (այսուհետ՝ հարցում)՝ համաձայն սույն կանոնակարգի Հավելված 3-ի: Հարցումը ներկայացվում է այն եղանակով, որով առևտրի գրանցամատյան են ներկայացվել տվյալ գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունները:

46. Կենտրոնական բանկի կողմից վերահսկվող և սույն գլխի համաձայն հարցում կատարած անձանց, որոնք ունեն ՍԻ-ԲԻ-ԷՅ-ՆԵԹ համակարգ, ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ կազմված պատասխան տեղեկությունները Առևտրի գրանցամատյանի կողմից տրամադրվում են ՍԻ-ԲԻ-ԷՅ-ՆԵԹ համակարգի միջոցով: Այլ անձանց դեպքում ուղարկվում են տվյալ անձի կողմից հարցման մեջ նշված էլեկտրոնային հասցեին «Էլեկտրոնային փաստաթղթի և էլեկտրոնային թվային ստորագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված հավատարմագրված հավաստագրման կենտրոնի կողմից թողարկված էլեկտրոնային թվային ստորագրությամբ և գաղտնաբառով, ընդ որում՝ գաղտնաբառն ուղարկվում է տվյալ անձի կողմից հարցման մեջ նշված բջջային հեռախոսահամարին:

47. Անհրաժեշտության դեպքում ածանցյալ ֆինանսական գործարքի վերաբերյալ պատասխան տեղեկանքը Առևտրի գրանցամատյանի կողմից կարող է տրամադրվել թղթային եղանակով՝ ծրարով: Թղթային եղանակով պատասխան տեղեկանքը ստորագրվում է Առևտրի գրանցամատյանի վարման համար պատասխանատու ղեկավարի, նրա բացակայության դեպքում՝ համապատասխան աշխատակցի կողմից և կնքվում «Ածանցյալ ֆինանսական գործարքների առևտրի միասնական գրանցամատյան» դրոշմակնիքով: Հարցում կատարած անձին ծրարը հանձնելիս ստուգվում է ՀՎՀՀ-ն հավաստագնող փաստաթղթում նշված ՀՎՀՀ՝ համեմատելով նախկինում հաշվետվությամբ ներկայացված համարի հետ

(լիազորագրի ներկայացման դեպքում համեմատվում են լիազորագրում նշված տվյալները):

48. Սույն գլխով հարցում կատարած անձանց ածանցյալ ֆինանսական գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները Առևտրի գրանցամատյանի կողմից տրամադրվում են հարցումը ստանալուց հետո 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

49. Այն դեպքերում, երբ Առևտրի գրանցամատյանից ստացված տեղեկատվությունը պարունակում է անհամապատասխանություններ տեղեկատվությունը ստացած անձի տվյալների հետ, վերջինս տեղեկացնում է Առևտրի գրանցամատյանին՝ անհամապատասխանությունները ճշգրտելու և ճշգրտված տեղեկատվությունը 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրելու նպատակով:

ԳԼՈՒԽ 8. ԱՌԵՎՐԻ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐԺԱՆԱՀԱՎԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

50. Հաշվետու անձինք պարտավոր են Առևտրի գրանցամատյան ներկայացնել ամբողջական և արժանահավատ տեղեկատվություն:

51. Տրամադրված տեղեկատվության ամբողջականության և արժանահավատության համար օրենքով սահմանված պատասխանատվություն է կրում հաշվետու անձը:

52. Առևտրի գրանցամատյանը վարողը պատասխանատվություն է կրում այն դեպքում, երբ իր կողմից տրամադրված տեղեկատվությունը չի համապատասխանում հաշվետու անձի կողմից Առևտրի գրանցամատյանին տրամադրված տեղեկատվությանը: